

Høringsinnspill fra Juristforbundet

Høring: [Statsbudsjettet 2025 \(kapitler fordelt til kommunal- og forvaltningskomiteen\)](#)

Innspillsdato:

Jurister for barnas og naturens rettssikkerhet

Juristforbundet er Norges største organisasjon for jurister, advokater, dommere og jusstudenter. Vi representerer over 23000 medlemmer i statlig, kommunal og i privat sektor. Våre medlemmer etterlyser myndighetenes forståelse av behov for økt juridisk kompetanse i barnevernstjenesten og naturforvaltningen. For å sikre rettferdighet for sårbare grupper og effektivisere kommunal saksbehandling. Stortingets ønske om økt bruk av KI i offentlig sektor forutsetter at Riksrevisjonens rapport om kunstig intelligens i staten, Dokument 3:18 (2023–2024) følges opp tett. Hvis den NYE nasjonale digitaliseringsstrategien skal bli vellykket.

1 Barns trygghet og rettigheter i sentrum

Barnas sikkerhet og rettigheter må være i sentrum av ethvert barnevernssystem. Det er avgjørende at beslutninger om barns og deres foreldres liv tas med støtte fra juridisk kompetanse for å sikre at deres rettigheter ikke blir overkjørt. For å skape tillit til systemet. Per i dag har bare 6 % av landets kommuner jurister ansatt i sine barneverntjenester, noe som er langt under det nødvendige nivået for å sikre forsvarlige vedtak.

Umiddelbare fordeler ved økt juridisk kompetanse i barnevernet:

- **Raskere og bedre beslutninger:** Flere jurister i barnevernet sikrer raskere og bedre vedtak, reduserer klagesaker, og sparer tid og ressurser.
- **Redusert konfliktnivå:** Tidlig juridisk bistand til familier bidrar til å avklare rettigheter og plikter, noe som reduserer risikoen for eskalerte konflikter og langvarige tvister.
- **Forebygging av utenforskap:** Når barnevernssaker håndteres på en rettferdig måte fra starten, unngår man at barn og familier føler seg overkjørt av systemet, noe som igjen reduserer risikoen for utenforskap og de langsiktige kostnadene dette medfører.

2 Juridisk kompetanse i naturforvaltningen – for å håndtere naturrisiko

Naturens vern er avgjørende, ikke bare for miljøet, men for å beskytte våre lokalsamfunn mot stadig økende trusler som flom, skred og andre naturkatastrofer, som påpekt i Meld. St. 27 (2023-2024 og som nå Stortinget har til behandling. Kun 11 % av kommunene har jurister ansatt til å håndtere byggesaker, noe som fører til økt risiko for at viktige beslutninger fattes uten nødvendig juridisk forankring

Umiddelbare fordeler ved økt juridisk kompetanse i naturforvaltningen:

- **Bedre håndtering av naturrisiko:** Juridisk kompetanse sikrer at avgjørelser om arealplanlegging og bygging følger lover og forskrifter, noe som reduserer risikoen for naturkatastrofer som kunne vært unngått med korrekt vurdering.
- **Økonomiske besparelser:** Når kommuner tar juridisk riktige beslutninger, unngår man dyre rettsprosesser og feil som kan medføre store økonomiske konsekvenser for lokalsamfunnet, som skader fra flom eller skred.
- **Bedre ressursutnyttelse:** Med flere jurister på plass kan beslutninger tas raskere, noe som frigjør ressurser til andre viktige oppgaver i kommunen.

Økt juridisk kapasitet i både barnevern og naturforvaltning kan på kort tid føre til reduserte kostnader knyttet til rettssaker, klager og feilaktige vedtak.

Karmøy-modellen – et viktig virkemiddel for rettssikkerhet

Karmøy-modellen viser at tidlig juridisk bistand reduserer konfliktnivået og sikrer barnas rettigheter gjennom raskere saksbehandling.

Umiddelbare fordeler ved implementering av Karmøy-modellen:

- Reduserte rettssaker og klager: Ved å løse konflikter tidlig reduseres behovet for dyre og tidkrevende rettsprosesser.
- Økt tillit til barnevernet: Når barn og foreldre får klar informasjon om sine rettigheter, øker tilliten til systemet, noe som igjen reduserer klager og eskalering av saker.
- Forebygging av utenforskap: Tidlig juridisk bistand sikrer at barnas stemme blir hørt og deres rettigheter ivaretatt, noe som reduserer risikoen for at de havner i utenforskap.

Forslag til anmodningsvedtak for økt rettssikkerhet i kommunene

Anmodningsforslag om å utrede et rettssikkerhetsregister:

Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for å etablere et rettssikkerhetsregister for å styrke rettssikkerheten i kommunene. Registeret skal blant annet vurdere kommunenes juridiske kapasitet basert på antall jurister ansatt, antall rettssaker og klager, samt etterlevelse av nasjonale og internasjonale lover. Målet med registeret er å sikre at kommunene har tilstrekkelig juridisk kompetanse til å ivareta innbyggernes rettigheter.

Anmodningsforslag om pilotprosjekt for å styrke juridisk kompetanse i kommunene

Stortinget ber regjeringen igangsette et pilotprosjekt i inntil fem kommuner, basert på Karmøy-modellen, for å styrke juridisk kompetanse, spesielt innen barnevernet. Pilotprosjektet forventes å redusere konfliktnivået og sikre bedre ivaretagelse av barnas rettigheter. Prosjektets erfaringer skal evalueres med tanke på implementering i andre kommuner for å bidra til økt rettssikkerhet og reduksjon av kostnader knyttet til konflikter og rettsvister.

3. Utredning av fremtidens behov for jurister og digital kompetanse

Vi er i en tid med økende digitalisering og teknologiske utfordringer. Juristene vil spille en avgjørende rolle i å sikre at lover og forskrifter tilpasses denne nye virkeligheten. Ved å utrede samfunnets fremtidige behov for jurister, spesielt innen digital kompetanse og kunstig intelligens, vil vi kunne forberede oss bedre på de utfordringene som ligger foran oss.

Riksrevisjonens rapport som omhandler kunstig intelligens i staten, Dokument 3:18 (2023–2024) skal snart skal behandles i kontroll- og konstitusjonskomiteen. Regjeringen har nylig fremlagt sin nye nasjonale digitaliseringsstrategi.

Flere av Riksrevisjonens funn er sammenfallende med de kritiske punktene som Juristforbundet over tid har påpekt og som Regjeringens digitaliseringsstrategi i for liten grad problematiserer. Som feks at:

- Statlige virksomheter utnytter mulighetene med kunstig intelligens i ulik grad, og KI er fortsatt lite brukt i offentlig sektor.
- Det er et stort behov for å avklare juridiske spørsmål i forbindelse med bruk av kunstig intelligens.

- Usikkerhet rundt tolkningen av personvernlover hindrer utvikling og bruk av KI.
- Det er et stort behov for kompetanse innen både IT og jus, spesielt knyttet til KI-prosjekter. Mange virksomheter må leie inn konsulenter på grunn av manglende intern kompetanse.
- De etiske prinsippene for ansvarlig bruk av KI, som personvern, likebehandling og transparens, ivaretas i ulik grad.
- Det mangler kontrollmekanismer som sikrer ansvarlig bruk av KI.

Dette er konklusjoner som Juristforbundet deler og som vi også problematiserte i vårt innspill til Regjeringens digitaliseringsstrategi.

Med vennlig hilsen

Sverre Bromander-president Juristforbundet

Benedicte Gram-Knutsen-visepresident Juristforbundet

André Oktay Dahl-politisk seniorrådgiver Juristforbundet